

Culturae

MAGAZINE CULTURAL GIRONA - ROUSSILLON

La Rumba Catalane: une cathédrale gitane à l'Unesco

#13
2017

“No estaba muerta, que
estaba de parranda...”

+ agenda y todas las actividades
culturales destacadas de ambos
lados de los Pirineos

Una rumba... catalana, i tant!

Sona una guitarra, tot s'omple de música, escoltes atentament, identifiques el ritme i una part del cos comença a moure's, ja sigui el cap, un peu o una cama. Segurament estaràs imaginant una música que a tu t'agradi però per nosaltres, en aquest número, la música és una rumba. És impossible sentir aquest ritme sense experimentar el desig de ballar, no solament moure alguna part del cos. Ballem aquesta rumba que té com nom "catalana" per la seva manera peculiar de interpretar-se, pel territori a on es localitza i s'identifica. Aquesta música esborra barreres i es transforma en un llenguatge universal que aprova a la gent.

En el temps que portem en aquesta aventura informativa transfronterera observem que la música és un dels eixos culturals que permet crear lligams i intercanvis de banda i banda dels Pirineus com per exemple la Setmana de la Rumba Catalana o el JazzPont, col·laboració entre el Festival Jazzèbre de Perpinyà i el Girona Jazz Festival.

Une rumba... catalane, bien sûr!

Quelques notes d'une guitare puis la musique résonne, vous écoutez attentivement, vous identifiez le rythme et une partie du corps commence à bouger, que ce soit la tête, un pied ou une jambe. Vous êtes sûrement en train de vous imaginer une musique qui vous plaît mais pour nous, dans ce numéro, cette musique est une rumba. Il est impossible d'écouter ce rythme sans ressentir le besoin de danser, et pas seulement de bouger une partie du corps. Nous dansons cette rumba dite «catalane» de part sa manière caractéristique de s'interpréter et de part le territoire où elle est localisée et identifiée. Cette musique efface les barrières et se transforme en langage universel qui rapproche les gens.

Depuis que nous avons débuté cette aventure d'information transfrontalière nous observons que la musique est un des axes culturels qui permet de créer des liens et des échanges culturels de chaque côté des Pyrénées comme par exemple la Semaine de la Rumba Catalane ou JazzPont, une collaboration entre le Festival Jazzèbre de Perpignan et le Girona Jazz Festival.

¡Una rumba... catalana, por supuesto!

Suena una guitarra, la música lo llena todo, escuchas atentamente, identificas el ritmo y una parte del cuerpo empieza a moverse, ya sea la cabeza, un pie, una pierna. En estos momentos te estarás imaginando una música que a ti te guste pero para nosotros, en este número, la música que suena es una rumba. Es imposible escuchar este ritmo sin sentir la necesidad de bailar, no sólo mover alguna parte del cuerpo. Bailamos esta rumba que tiene como apellido "catalana" por su manera peculiar de interpretarse, por el territorio donde se localiza y se identifica. Esta música rompe barreras y se convierte en un lenguaje universal que acerca a la gente.

En el tiempo que llevamos en esta aventura informativa transfronteriza observamos que la música es uno de los ejes culturales que permite tender puentes e intercambios de un lado y otro de los Pirineos como por ejemplo la Semana de la Rumba Catalana o el JazzPont, colaboración entre el Festival Jazzèbre de Perpiñán y el Girona Jazz Festival.

sumari · sommaire · sumario

4
DESTACATS
L'ESSENTIEL
DESTACADOS

6
NOTÍCIES
ACTUALITÉS
NOTICIAS

8
"NO ESTABA MUERTA, QUE
ESTABA DE PARRANDA"

18
LA RUMBA CATALANE:
UNE CATHÉDRALE
GITANE À L'UNESCO

29
OPINIÓ
OPINION
OPINIÓN

30
MÚSICA
MUSIQUE
MÚSICA

34
LECTURA
LECTURE
LECTURA

36
FESTIVALS
FESTIVALS
FESTIVALES

40
ANTICS OFICIS
ANCIEN MÉTIER
OFICIOS ANTIGUOS

43
HISTÒRIA
HISTOIRE
HISTORIA

AGENDA
Culturae
44

“No estava muerta, que estava de parranda...”

CAT “NO ESTABA MUERTA, QUE ESTABA DE PARRANDA...”

Doncs això, que no estava morta, que senzillament ha estat i està com sempre, a les festes, convertint-se en la banda sonora dels millors moments de moltes persones. No calen recordatoris o reportatges del 25e aniversari dels Jocs Olímpics de Barcelona per donar-li cova a so de caixó i platerets.

Per alguns la rumba catalana ha estat sempre aquella música dels gitanets, dels extraradis de la ciutat comtal, allò que sembla que ara soa més. Per altres, és l'únic estil musical popular urbà que ha nascut durant la segona meitat del segle XX a Europa i, tot i això, ha estat “menystingut durant dècades”, tal i com asseguren els seus garants. “Té un valor musicòleg intrínsec i un poder de cohesió natural; és allò que ens identifica i no ens adonem fins a quin punt als de fora els impressiona quan ho veuen”, assegura en David Coll, director de l'Escola de Música Modera de Girona (EMMG), un dels màxims representants i impulsors perquè la rumba sigui aviat com els castellers o el flamenc: Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat de la UNESCO.

“La rumba té salut de ferro perquè compleix una funció social. Tot i no estar descrita, tot i haver estat arraconada durant molt temps com si fos invisible, continua pervivint i no necessita salvaguarda”, assegura Coll. Específicament per trencar amb aquesta manca de visibilitat va néixer l'associació Forcat l'any 2009 amb un principal objectiu: treballar per la promoció i reconeixement de la rumba catalana en les seves diverses expressions musicals i socials. En Carles Costa, més conegut com a Txarly Brown dins del sector, n'ha estat el seu president durant 6 anys i actualment ocupa el càrrec de secretari: “Cal naturalitzar la rumba, que sigui una més de les músiques tradicionals del poble i més si tenim en compte que la rumba transcedeix el fet de si mateixa”, destaca.

Una idea que també comparteix en David Coll. Tots dos coincideixen a l'hora de mencionar que un dels principals problemes és la manca de coneixement d'aquest gènere: no s'ensenyà a les aules. Per manca de contingut educatiu estructurat o manca de voluntat política? Tampoc els acadèmics en parlen. “La rumba em va xocar des del primer moment per la seva capacitat expressiva. Des dels inicis em van cridar l'atenció aquelles veus, carregades d'emoció, potents i emocionants com les d'en Pescadilla, en Peret o la Carmen Amaya però mai vaig sentir-ne a parlar a l'escola”, assegura en Jordi Fornells, músic, cantant i percussionista gironí, component de varis grups com Acorde A Ti o Los Comino.

Ell, com el mateix David Coll, ha treballat com a professor aquest passat curs a l'EMMG amb el projecte *Singulares*, un projecte inèdit adreçat a joves de 16 a 29 anys perquè puguin dedicar-se professionalment al món del flamenc o de la rumba catalana. Programa que fa pocs mesos ha finalitzat amb gran èxit i amb una clara voluntat continuista.

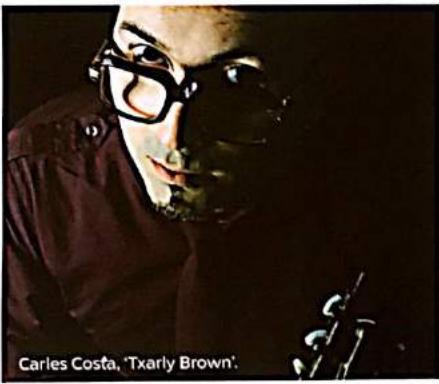
“Els alumnes ho senten molt, s'ha convertit en la seva vida. Han trobat el seu lloc i són increïbles, hi ha grans talents”, assegura en José Luis Curbón, percussionista i membre d'una llarga família de músics i rumberos. El seu avi i el seu pare eren amants de la guitarra, el seu germà és en Juan Curbón, els seus cosins els “successors” d'en Peret, tal i com el mateix mestre va assegurar. Ell mateix també ha volgut seguir la saga familiar i actualment toca amb diversos grups, feina que compagina amb les tasques que fa l'escola de música gironina, traspassant els seus ritmes trepidants als ‘singulars’. “Costa i costarà que s'ensenyi a les escoles perquè no és un estil comercial globalment parlant però, clarament, és un sistema de cohesió social i, sobretot, transmet i reparteix alegria”, assegura Curbón.

“La rumba motiva, dinamitza la cultura al carrer i té un caràcter inclusiu”, coincideix en Jordi Fornells. I és amb aquest mateix caràcter que fa tres anys diverses organitzacions de banda i banda de la frontera van començar a fer sonar les seves guitarres per anar un pas més enllà i declarar aquest estil musical un referent. “Nosaltres ens ho plantegem tot i encara des de l'entitat no hem debatut en profunditat sobre aquesta proposta donem suport a la iniciativa per la visibilitat que suposarà i pel suport que té però també ens preguntem si no estem perjudicant-la, posant-la com un animal en un zoo. L'ajudes a la seva supervivència o estàs posant-lo en una presó? És bo crear una figura ortodoxa del que és la rumba?”, es pregunta en Txarly Brown.

En aquesta mateixa línia també reflexiona l'Adrià Garriga, membre i vocal de Forcat, tot destacant com d'allunyats estan els principis de la cultura i la política: “Si ha

de servir perquè la rumba estigui present a totes les festes majors com la sardana o els castellers, benvingut sigui. Esperem que si s'aconsegueix, els polítics sàpiguen a qui encarregar la gestió dels recursos". I, mentrestant, la candidatura es va coent aglutinant suports amb els ulls posats al 2020, la rumba va sonant de boca en boca i grups del calibre dels *Gipsy Kings*, *la Pegatina*, *Estopa* o *Txarango* travessaven el món transportant les seves paraules i melodies, ara ja denominades clarament com a rumba catalana. Perquè, com deia en Peret: *Se equivocaron de muerto!*

Nerea Guisasola
Culturae

Carles Costa, 'Txarly Brown'.

Jordi Fornells.

CAT ENTREVISTA

1. Què és per a tu la rumba catalana?

David Coll. Per mi és alegria. La identifico amb alegria, un bon vi i una vesprada. És la dieta mediterrània musical.

Carles Costa, 'Txarly Brown'. Ens fa diferents, és curiós que en una societat tant seriosa, assenyada i treballadora com és la societat catalana, ens agradi un estil de música que sigui divertit, que ens faci divertits als catalans.

Jordi Fornells. És un esperit. Un dels elements clau de la rumba és com arriba a unir a la gent.

José Luis Curbón, 'Pity'. És la meva música. He crescut amb ella, és lo nostre de Catalunya.

2. Quina diries que és la teva rumba?

David Coll. La rumba que m'ha bressolat és la rumba catalana tot i que també m'agrada la rumba cubana que, precisament, fa poc ha estat declarada patrimoni de la humanitat. Si hagués d'escollir una cançó seria la del meu despertar rumbero: la d'en Cobi pels Jocs Olímpics de Barcelona. Des del primer moment que la vaig escoltar em va encantar; era un tema il·luminós, una rumba flamenqueta i molt maca.

Carles Costa, 'Txarly Brown'. No m'ho havien preguntat mai a la vida. No obstant, ho tinc ultra clar perquè ja m'ho havia rumiat i reflexionat internament; *'Fiel amigo'* del *Pescadilla*.

Jordi Fornells. És bastant difícil de dir i d'escollir... Potser diria *'Sarairo'* de *Manzanita*.

José Luis Curbón, 'Pity'. N'hi ha moltes... Bé, podria dir que qualsevol de Peret seria la meva rumba, totes tenen el seu què.

3. Què et fa rumbejar i què et fa falta per rumbejar?

David Coll. Com a verb conjuga amb ventilar. La rumba és d'arrel afrocubana i la disposició de l'espai a l'hora de rumbejar té importància, és a dir, el fet que tothom es posa en cercle. A mi, per rumbejar, l'ideal és reunir unes olivetes, un vermut, unes patates i uns amics; en cercle (riu).

Carles Costa, 'Txarly Brown'. Amb qualsevol aparell que escupí música ja estic content. També m'agrada la naturalitat, els saraus improvisats. Prefereixo que si es rumbeja, jo hi pugui participar.

Jordi Fornells. Per rumbejar només fa falta anar al Vermutet i despenjar la guitarra.

Impuls

El punt de partida d'aquesta candidatura va tenir lloc el març del 2015 amb una taula rodona a l'ESMUC. Al juliol d'aquell mateix any ja es va formalitzar la candidatura i aquell mateix mes el projecte ja va rebre el suport del Ple del Parlament de Catalunya. Fins ara també disposa del suport dels Ajuntaments de Barcelona i de Perpinyà que l'han declarada patrimoni cultural i de la Diputació de Girona. L'objectiu d'aquest projecte és clar: la inclusió de la rumba catalana a la llista representativa del patrimoni cultural immaterial de la Humanitat de la Unesco -un reconeixement que ja disposen els castellers, el flamenc o les festes de foc dels Pirineus- i, de retruc a través d'aquest reconeixement, volen potenciar la visualització positiva d'aquest estil musical popular urbà i dels seus orígens.

Un dels principals elements que la diferencien és que es tracta d'una candidatura transfronterera, que compta amb un ampli suport de les administracions franceses, i, sobretot, és un projecte socialitzador i col·lectiu en el qual han remat un gran nombre d'entitats, associacions, institucions, administracions i particulars dels diversos territoris: catalans, espanyols i francesos i fins i tot de la Comissió Europea i de l'Euroregió. Precisament aquesta tardor està previst que ja sigui visible el web de la candidatura, que disposarà d'un mapa digital de la rumba catalana amb un històric geolocalitzat. A més, darrerament, també s'ha conegut que els impulsors de la candidatura han apostat per un canvi intern en la modalitat de presentació del projecte. "Ens hem enfocat amb una nova modalitat més exigent, on cal mostrar que hi ha un gran arrelament, seguiment i una base social i societat civil apoderada al darrere; és a dir, que no sigui un foc d'encenalls", assegura en David Coll, un dels màxims propulsors de la iniciativa.

Nou fòrum

Enguany, quan es compleixen 10 anys del primer simpòsium que va assentar les bases de FORCAT, l'associació amb seu barcelonina està treballant per celebrar un segon fòrum que permeti fer un repàs dels últims anys de feina, potenciar l'associació, tractar a fons la candidatura a patrimoni de la humanitat i veure cap a on es vol dirigir l'entitat. Encara no hi ha dates tancades però treballen amb la idea que coincideixi amb la celebració de la Diada de la Rumba.

Al mateix temps, els membres d'aquesta associació sense ànim de lucre també estan creant la segona part del cançoner de referència de la rumba catalana que comptarà amb un bon reguitzell de noves cançons per als amants d'aquest gènere musical.

José Luis Curbón, 'Pity'. A mi em fa rumbejar una guitarreta i, sobretot, que s'ho passin bé els que estan tocant, que transmetin el bon esperit i rotlló que té la rumba. Per això, per rumbejar, podria dir que només em calen els amics, una guitarreta i algú que canti mig bé (riu).

4. La rumba es porta a la sang o s'aprèn?

David Coll. Això de portar-se a la sang és una metàfora bonica però cal dir que més enllà de la predisposició ambiental, la genètica intervé poc en el fet que algú sigui rumbero.

Carles Costa, 'Txarly Brown'. S'aprèn. Caldria acabar de consultar-ho amb algun metge però, sincerament, no crec que es porti a la sang. No existeix el gen musical, no crec que hi hagi cap tret genètic que marqui la teva musicalitat. Tot s'aprèn.

Jordi Fornells. Tot s'aprèn a la vida; hi ha gent que ho té més proper i és capaç de transmetre-ho als altres. Tothom que tingui una mica de sensibilitat i vulgui aprendre-ho, que tingui ganes i li cridi l'atenció, ho pot aprendre de seguida perquè la rumba no és àlgebra, és fàcil.

José Luis Curbón, 'Pity'. Les dues coses, es porta i també s'aprèn. Conec gent que fa res no coneixia la rumba catalana i ara ja domina aquest gènere musical a la perfecció.

FR NO ESTABA MUERTA, QUE ESTABA DE PARRANDA... (ELLE N'ÉTAIT PAS MORTE, ELLE ÉTAIT JUSTE PARTIE FAIRE LA FÊTE)

C'est exactement cela, la rumba n'était pas morte, elle s'est rendue tout simplement, comme toujours, au cœur des fêtes, transformée en bande sonore, celle des meilleurs moments pour de nombreuses personnes. Tout rappel ou reportage du 25ème anniversaire des Jeux Olympiques de Barcelone sont bel et bien inutiles pour faire résonner «cajón» et cymbales.

Pour certains, la rumba catalane a toujours été la musique gitane issue de la banlieue barcelonaise, celle qui résonne de plus en plus aujourd'hui. En revanche, pour d'autres, c'est le seul style de musique populaire urbain né à la seconde moitié du XXème siècle en Europe qui ait été dévalorisé durant des décennies, comme l'assurent ses garants. «La rumba a une valeur musicale intrinsèque et un pouvoir de cohésion naturel; c'est cela qui nous identifie et nous ne mesurons pas jusqu'à quel point, ceux qui nous regardent sont impressionnés», assure David Coll, directeur de l'École de Musique Moderne de Gérone (EMMG), un des plus hauts représentants et promoteurs de la rumba qui œuvre afin qu'elle soit rapidement inscrite -comme les «castellers» ou le flamenco- au Patrimoine Culturel Immatériel de l'Humanité de l'Unesco.

«La rumba a une santé de fer parce qu'elle a une fonction sociale. Bien qu'elle ne soit pas formalisée et longtemps délaissée, comme si elle était invisible, elle a continué à survivre sans avoir besoin d'être protégée», commente David Coll. L'Association Forcat, née en 2009, vise à rompre ce manque de visibilité, son objectif principal est la promotion et la reconnaissance de la rumba catalane dans toutes ses expressions musicales et sociales. Carles Costa, plus connu sous le nom Txarly Brown au sein de ce secteur, en a été le président six années consécutives et occupe actuellement le poste de secrétaire: «Il faut naturaliser la rumba, qu'elle rejoigne les musiques traditionnelles d'autant que la rumba se transcende elle-même», souligne-t-il.

Cette idée rejoint celle de David Coll. Tous deux s'accordent à penser que l'un des principaux problèmes est le manque de connaissance pour ce type de musique; elle n'est pas enseignée dans les classes. Absence de contenu éducatif structurel ou absence de volonté politique? Les académiciens n'en parlent pas non plus. «La rumba m'a frappé dès le début par sa capacité d'expression. Ce qui m'a interpellé immédiatement ce sont

Élan

Cette candidature a débuté en mars 2015 lors d'une table ronde à l'ESMUC*. En juillet de cette même année, la candidature a été formalisée et a reçu le soutien du Parlement de Catalogne et de la Diputació de Gérone. Elle a également obtenu l'appui des mairies de Barcelone et de Perpignan qui l'ont déclarée patrimoine culturel. L'objectif de ce projet est clair: inclure la rumba catalane dans la liste du Patrimoine Culturel Immatériel de l'Humanité de l'Unesco -une reconnaissance déjà attribuée aux «castellers», au flamenco et aux fêtes du feu de la Saint Jean des Pyrénées-. A travers cette reconnaissance, ils souhaitent améliorer la visibilité et positiver ce style musical populaire urbain et ses origines.

Ce qui la différencie est le fait qu'il s'agisse d'une candidature transfrontalière, grandement soutenue par les administrations françaises, un projet social et collectif qui fédère la participation d'un grand nombre d'entités, d'associations, d'institutions, d'administrations et de particuliers de divers territoires: catalans, espagnols et français sans oublier la Commission Européenne et l'Euro-région. Cet automne, la candidature sera consultable sur le web avec une carte digitale notifiant l'historique géo localisé de la rumba catalane. Les promoteurs de cette candidature parient sur ces particularités moins usuelles dans les modalités de présentation d'un projet. «Nous nous sommes focalisés sur cette nouvelle modalité plus exigeante, dans laquelle il faut démontrer qu'il existe un enracinement, un suivi, une base sociale et une société civile en soutien; c'est-à-dire, que tout cela soit vivant», assure David Coll, un des principaux promoteurs de l'initiative.

ses voix chargées d'émotions, puissantes, comme celles de Pescadilla, Peret ou Carmen Amaya mais je n'en ai jamais entendu parler à l'école», affirme Jordi Fornells, musicien, chanteur et percussionniste de Gérone, membre de plusieurs groupes tel «Acorde A Ti» ou «Los Comino».

C'est en tant que professeurs que Jordi Fornells et David Coll ont tous deux travaillé l'année dernière à l'EMMG* sur le projet «Singulares», un inédit pour les jeunes de 16 à 29 ans, visant à les orienter professionnellement vers le monde du flamenco ou de la rumba catalane. Ce programme s'est achevé il y a quelques mois avec succès et une ferme volonté de perdurer.

«Les élèves vivent cette musique, elle fait désormais partie de leur vie. Ils ont su trouver sa lumière, ils sont incroyables et il y a de grands talents», assure le

percussionniste José Luis Curbón, membre d'une grande famille de musiciens et de passionnés de rumba. Son grand-père et son père étaient des «accros» de la guitare. Son frère est Juan Curbón, ses cousins, les «successeurs» de Peret, comme le maître lui-même l'avait affirmé. Il a souhaité poursuivre la saga familiale et joue, actuellement, au sein de plusieurs groupes, tout en travaillant à l'école de musique de Gérone où il enseigne ces rythmes trépidants aux élèves de «Singulars». «Cet enseignement est difficile et le sera toujours. Il ne s'agit pas d'un style commercial mais, de toute évidence, d'un système de cohésion sociale qui transmet surtout et diffuse de la joie», assure Curbón.

«La rumba motive, dynamise la culture dans la rue, elle jouit d'un caractère inclusif», confirme Jordi Fornells. Depuis trois ans, c'est grâce à ce caractère que plusieurs organisations, de part et d'autres

de la frontière, en jouent afin de dépasser les clivages et faire de ce style musical, une référence. «Nous remettions tout en question, même si, au sein de l'entité, nous n'avons pas débattu en profondeur cette proposition. Notre initiative s'appuie sur sa visibilité, celle qui en découlera mais nous nous interrogeons aussi par rapport au préjudice que nous pouvons provoquer, en affichant la rumba telle un animal de zoo. L'aidons-nous réellement à survivre ou bien, au contraire, la mettons-nous en prison? Est-il vraiment judicieux de donner figure orthodoxe à la rumba?» s'interroge Txarly Brown.

La réflexion d'Adrià Garriga, membre de Forcat, va dans le même sens, bien qu'il souligne que les principes de la culture et de la politique sont souvent éloignés: «Si cela permet à la rumba d'être présente dans toutes les fêtes au même titre que la sardane

ou les «castellers», c'est parfait. Espérons que si cela s'accomplit, les politiques sauront à qui confier la gestion des moyens». Alors que la candidature cumule des appuis, les yeux rivés vers 2020, la rumba résonne de bouche en bouche; des groupes de l'envergure des «Gipsy Kings», «la Pegatina», «Estopa» o «Txarango» traversent le monde en répandant paroles et mélodies, désormais clairement estampillées rumba catalane. Comme le disait Peret: *Se equivocaron de muerto!* (ils se sont trompés de mort).

Nerea Guisasola
Culturae

INTERVIEW

1. Comment définiras-tu la rumba catalane?

David Coll. Pour moi c'est la joie. Je l'assimile à la joie, un bon vin et une bonne soirée. C'est le régime méditerranéen musical.

Carles Costa, 'Txarly Brown'. Elle nous transforme; curieusement, dans cette société aussi sérieuse, sensée et dédiée au travail que la société catalane, ce style de musique distrayant plait beaucoup, elle rend les catalans tellement amusants.

Jordi Fornells. C'est un esprit. Un des éléments clef de la rumba est de parvenir à unir les gens.

José Luis Curbón, 'Pity'. C'est ma propre musique. J'ai grandi avec elle, c'est notre identité catalane.

2.- Quelle rumba serait la tienne?

David Coll. La rumba qui m'a bercée est la rumba catalane bien que j'aime également la rumba cubaine qui, précisément, vient d'être déclarée Patrimoine de l'Humanité. Si je devais choisir une chanson ce serait celle de mon réveil «rumbero»: celle de Cobi pour les Jeux Olympiques de Barcelone. Dès que je l'ai écoutée elle m'a enchanté; c'était un thème brillant, une superbe rumba flamenca.

Carles Costa, 'Txarly Brown'. On ne m'avait jamais posé cette question. Cependant, pour moi la réponse est très claire car je m'étais déjà fait la réflexion: «*Fiel amigo*» de *Pescadilla*.

Jordi Fornells. Il est assez difficile de choisir... Je dirais «*Sarairo*» de *Manzanita*.

José Luis Curbón, 'Pity'. Il y en a tellement... N'importe quelle rumba de Peret serait la mienne, elles ont toutes quelque chose.

3. Que ressens-tu quand tu danses la rumba? Ou que te manque-t-il pour la danser?

David Coll. Rumbejar (danser la rumba) se conjugue comme le verbe «ventiler». La rumba a des racines afro-cubaines et la distribution de l'espace y est très importante; autrement dit, tout le monde doit former un cercle. Pour bien danser la rumba l'idéal est de réunir quelques olives, un «vermut», quelques tapas et des amis, en cercle (il rit).

Carles Costa, 'Txarly Brown'. Avec n'importe quel appareil qui crache de la musique je suis content. J'adore également le naturel, les soirées improvisées. Si on danse la rumba, je préfère y participer.

Jordi Fornells. Pour danser la rumba, il suffit juste de prendre un petit «vermut» et la guitare.

José Luis Curbón, 'Pity'. Ce qui me fait rumbejar (danser la rumba), c'est une guitare mais, particulièrement si ceux qui jouent s'amusent et qu'ils transmettent la joie et la bonne humeur qui caractérisent la rumba. De ce fait, pour la danser, j'ai seulement besoin de quelques amis, d'une guitare et de quelqu'un qui chante à peu près bien (il rit).

4. La rumba est-elle innée, portée dans le sang ou s'apprend-elle?

David Coll. Avoir la rumba dans le sang est une métaphore très jolie mais il faut dire qu'au-delà de la prédisposition de l'environnement, la génétique intervient peu dans le fait que quelqu'un soit «rumbero».

Carles Costa, 'Txarly Brown'. Elle s'apprend. Il faudrait demander à un médecin mais, sincèrement, je ne pense pas qu'elle soit dans le sang. Le gène musical n'existe pas, je ne crois pas que certains traits génétiques définissent tes capacités musicales. Tout s'apprend.

Jordi Fornells. Tout s'apprend dans la vie; certains sont plus prédisposés et possèdent la capacité de la transmettre aux autres. Toute personne avec un peu de sensibilité, désireuse de l'apprendre et pourvue d'un peu de curiosité, y parviendrait rapidement car la rumba, ce n'est pas de l'algèbre, c'est facile.

José Luis Curbón, 'Pity'. Les deux sont vrais, la rumba catalane vit en soi mais elle s'apprend également. Je connais des personnes qui viennent tout juste de la découvrir et qui maîtrisent déjà ce style musical à la perfection.

Nouveau Forum

Cette année, 10 ans après le premier symposium établissant les bases de FORCAT, l'association dont le siège se situe à Barcelone, travaille à la création d'un deuxième forum qui récapitulera les travaux de ces dernières années, donnera du potentiel à l'association, traitera à fond la candidature UNESCO et définira les axes d'orientation de l'entité. Si aucune date n'est pour l'instant confirmée, le travail s'effectue avec l'intention de la faire coïncider avec la fête de la Rumba.

Dans un même temps, les membres de cette association loi 1901 créent le deuxième volet du recueil des chansons référencées rumba catalane; il affichera une belle série de nouvelles chansons pour les amoureux de ce style musical.

ES NO ESTABA MUERTA, QUE ESTABA DE PARRANDA...

Pues eso, que no estaba muerta, que sencillamente ha estado y está como siempre, en las fiestas, convirtiéndose en la banda sonora de los mejores momentos de muchas personas. No hacen falta recordatorios o reportajes del 25 aniversario de los Juegos Olímpicos de Barcelona para darle cova al son de cajón y platillos.

Para algunos la rumba catalana ha sido siempre aquella música de los gitanillos, de los extra-radios de la ciudad condal, aquello que parece que suena más ahora. Para otros, es el único estilo musical popular urbano que ha nacido durante la segunda mitad del siglo XX en Europa y, a pesar de esto, ha sido "menospreciado durante décadas", tal y como aseguran sus garantes. "Tiene un valor musical intrínseco y un poder de cohesión natural; es aquello que nos identifica y no nos damos cuenta hasta qué punto a los de fuera les impresiona cuando lo ven", asegura David Coll, director de la Escuela de Música Moderna de Gerona (EMMG), uno de los máximos representantes e impulsores para que la rumba sea pronto considerada como los "castellers" o el flamenco: Patrimonio Cultural Inmaterial de la Humanidad de la Unesco.

"La rumba tiene salud de hierro porque cumple una función social. A pesar de no estar definida, a pesar de haber estado arrinconada durante mucho tiempo como si fuese invisible, continua perviviendo y no necesita salvaguarda", asegura Coll. Específicamente para romper con esta falta de visibilidad nació la asociación Forcat el año 2009 con un principal objetivo: trabajar para la promoción y reconocimiento de la rumba catalana en sus diversas expresiones musicales y sociales. Carles Costa, más

conocido como Txarly Brown dentro del sector, ha sido su presidente durante 6 años y actualmente ocupa el cargo de secretario: "Es necesario naturalizar la rumba, que sea una más de las músicas tradicionales del pueblo y más si tenemos en cuenta que la rumba transciende el hecho de sí misma", destaca.

Una idea que también comparte David Coll. Los dos coinciden a la hora de mencionar que uno de los principales problemas es la falta de conocimiento de este género; no se enseña en las aulas. ¿Por falta de contenido educativo estructurado o falta de voluntad política? Tampoco los académicos hablan. "La rumba me chocó desde el primer momento por su capacidad expresiva. Desde el principio me llamó la atención aquellas voces, cargadas de emoción, potentes como las de Pescadilla, Peret o Carmen Amaya pero nunca oí hablar de la rumba en la escuela", asegura Jordi Fornells, músico, cantante y percusionista gerundense, componente de varios grupos como Acorde A Ti o Los Comino.

El, como el mismo David Coll, ha trabajado como profesor este pasado curso en la EMMG en el proyecto Singularts, un proyecto inédito dirigido a jóvenes de 16 a 29 años para que puedan dedicarse profesionalmente al mundo del flamenco o de la rumba catalana. Programa que hace pocos meses ha finalizado con gran éxito y con una clara voluntad continuista.

"Los alumnos lo sienten mucho, se ha convertido en su vida. Han encontrado su lugar y son increíbles, hay grandes talentos", asegura José Luis Curbón, percusionista y miembro de una larga familia de músicos y rumberos. Su abuelo y su padre eran amantes de la guitarra, su hermano es Juan Curbón, sus primos los "sucesores" de Peret, tal y como el mismo maestro aseguró. El mismo también ha querido seguir la saga familiar y actualmente toca en diversos grupos, trabajo que compagina con tareas que realiza en la escuela de música de Gerona, traspasando sus ritmos trepidantes a los alumnos "singulares". "Cuesta y costará que se enseñe en las escuelas porque no es un estilo comercial globalmente hablando pero, claramente, es un sistema de cohesión social y, sobretodo, transmite y reparte alegría", asegura Curbón.

"La rumba motiva, dinamiza la cultura de la calle y tiene un carácter inclusivo", confirma Jordi Fornells. Y es con este mismo carácter que hace tres años diversas organizaciones de un lado y otro de la frontera comenzaron a hacer sonar sus guitarras para ir más allá y declarar este estilo de música como un referente. "Nosotros nos lo planteamos, aunque todavía desde la entidad no hemos debatido en profundidad sobre esta propuesta damos apoyo a la iniciativa para la visibilidad que supondrá y por el apoyo

que tiene pero también nos preguntamos si no estamos perjudicándola, poniéndola como un animal en un zoo. Le ayudas a su supervivencia o estás metiéndola en una prisión? Es bueno crear una figura ortodoxa de lo que es la rumba?", se pregunta Txarly Brown.

En esta misma línea también reflexiona Adrià Garria, miembro y vocal de Forcat, destacando cómo de alejados están los principios de la cultura y la política: "Si sirve para que la rumba esté presente en todas las fiestas como la sarda o los castellers, bienvenido sea. Esperemos que si se consigue, los políticos sepan a quién encargar la gestión de los recursos". Y, mientras tanto, la candidatura va sumando apoyos con los ojos puestos en el 2020, la rumba suena de boca en boca y grupos del calibre de los Gipsy Kings, la Pegatina, Estopa o Txarango atraviesan el mundo llevando sus palabras y melodías, ahora ya denominadas claramente como rumba catalana. Porque, como decía Peret: ¡Se equivocaron de muerto!

Nerea Guisasola
Culturae

Impulso

El punto de partida de esta candidatura tuvo lugar en marzo del 2015 con una mesa redonda en el ESMUC*. En julio de ese mismo año ya se formalizó la candidatura y aquel mismo mes el proyecto recibió el apoyo del Pleno del Parlamento de Cataluña. Hasta ahora también recibe el apoyo de los ayuntamientos de Barcelona y de Perpiñán que la han declarado patrimonio cultural y de la Diputación de Gerona. El objetivo de este proyecto es claro: la inclusión de la rumba catalana a la lista representativa del patrimonio cultural inmaterial de la Humanidad de la Unesco -un reconocimiento que ya ha sido otorgado a los castellers, el flamenco o las fiestas del fuego de los Pirineos- y, a través de este reconocimiento, quieren potenciar la visibilidad positiva de este estilo musical popular urbano y de sus orígenes.

Uno de los principales elementos que la diferencian es que se trata de una candidatura transfronteriza, que cuenta con un amplio soporte de las administraciones francesas, y, sobretodo, es un proyecto social y colectivo en el que han participado un gran número de entidades, asociaciones, instituciones, administraciones y particulares de los diversos territorios: catalanes, españoles y franceses e incluso de la Comisión Europea y de la Euro-región. Precisamente este otoño está previsto que sea visible la web de la candidatura, que dispondrá de un mapa digital de la rumba catalana con un histórico geolocalizado. Además, últimamente, también se ha sabido que los impulsores de la candidatura han apostado por un cambio interno en la modalidad de presentación del proyecto. "Nos hemos enfocado en una nueva modalidad más exigente, donde es necesario mostrar que hay un gran arraigo, seguimiento, una base social y una sociedad civil apoderada detrás; es decir, que no sea agua de borjas", asegura David Coll, uno de los máximos impulsores de la iniciativa.

©Jordi Renart

a VBewre

Atreveix-te a descobrir la
cervesa artesana

Cerveseria artesana - Tapes
Música en directe
Sopars per a grups

c.Figuerola, 39
17001 Girona
972 44 79 86

ES ENTREVISTA

1. ¿Qué es para ti la rumba catalana?

David Coll. Para mí es alegría. La identifico con alegría, un buen vino y un atardecer. Es la dieta mediterránea musical.

Carles Costa, 'Txarly Brown'. Nos hace diferentes, es curioso que en una sociedad tan seria, sensata y trabajadora como la catalana, nos guste un estilo de música que sea divertido, que nos haga divertidos a los catalanes.

Jordi Fornells. Es un espíritu. Uno de los elementos clave de la rumba es cómo llegar a unir a la gente.

José Luis Curbón, 'Pity'. Es mi música. He crecido con ella, es lo nuestro de Cataluña.

2. ¿Cuál dirías que es tu rumba?

David Coll. La rumba que me ha mecido es la rumba catalana aunque también me gusta la rumba cubana que, precisamente, hace poco ha sido declarada patrimonio de la humanidad. Si tuviera que escoger una canción sería la de mi despertar rumbero: la de Cobi para los Juegos Olímpicos de Barcelona. Desde el primer momento que la escuché me encantó; era un tema luminoso, una rumba flamenca y muy bonita.

Carles Costa, 'Txarly Brown'. No me lo habían preguntado nunca. No obstante, lo tengo muy claro porque ya lo había pensado y reflexionado internamente: 'Fiel amigo' del Pescadilla.

Jordi Fornells. Es bastante difícil de decir y de escoger... Quizá diría 'Sarairo' de Manzanita.

José Luis Curbón, 'Pity'. Hay muchas... Podría decir que cualquiera de Peret sería mi rumba, todas tienen su aquell.

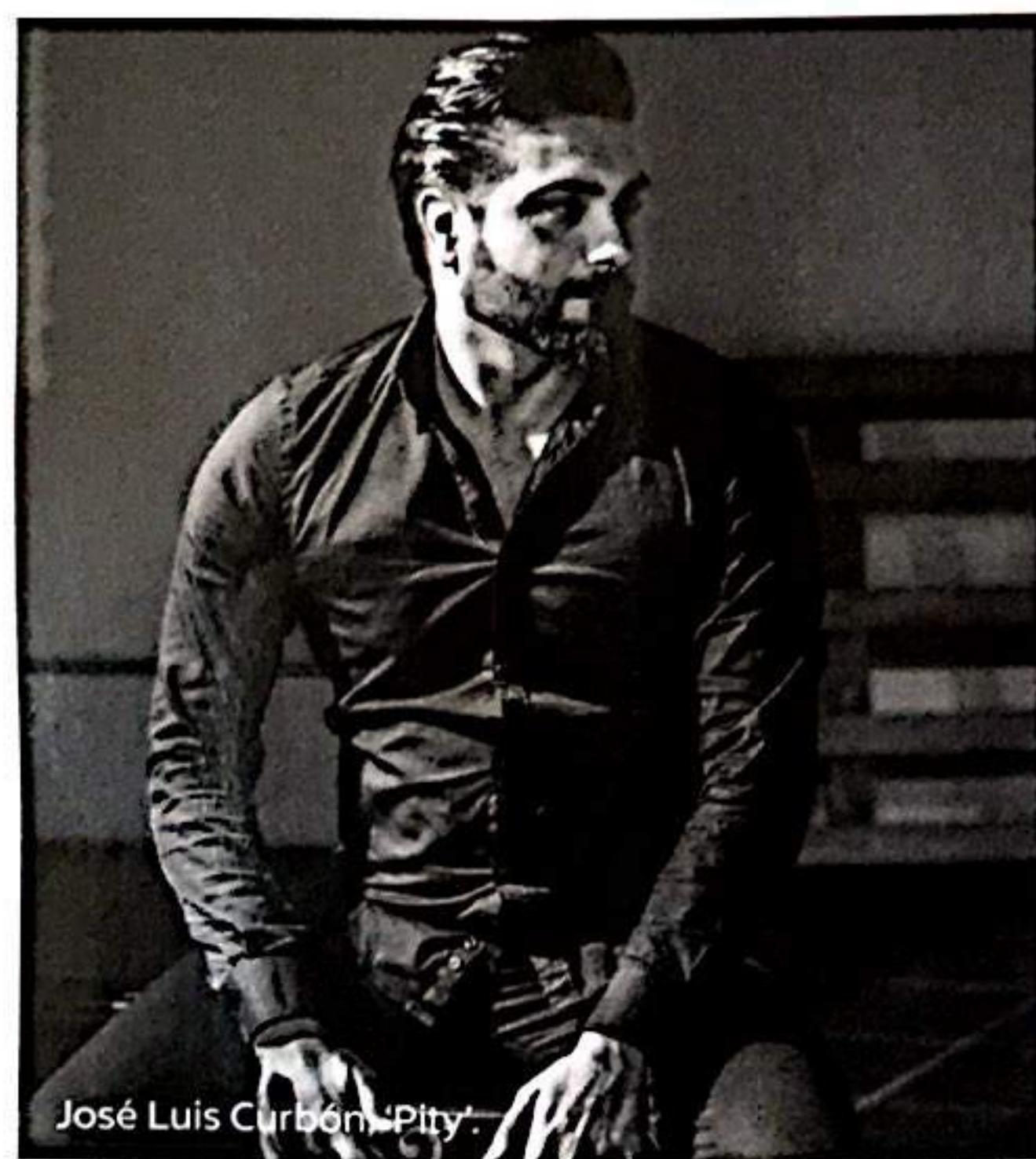
3. ¿Qué te hace rumbear y que te hace falta para rumbear?

David Coll. Como verbo conjuga como ventilar. La rumba es de raíz afrocubana y la disposición del espacio a la hora de rumbear tiene importancia, es decir, el hecho de que todos se ponen en círculo. A mí, para rumbear, lo ideal es reunir unas aceitunas, un vermut, unas patatas y unos amigos; en círculo (ríe).

Carles Costa, 'Txarly Brown'. Con cualquier aparato que escupa música ya estoy contento. También me gusta la naturalidad, los saraos improvisados. Prefiero que si se rumbea, pueda participar.

Jordi Fornells. Para rumbear sólo hace falta ir al vermut y descolgar la guitarra.

José Luis Curbón, 'Pity'. A mí me hace rumbear una guitarra y, sobretodo, que se lo pasen bien los que están tocando, que transmitan el buen espíritu y rollo que tiene la rumba. Por eso, para rumbear, podría decir que sólo necesito los amigos, una guitarra y alguien que cante medio bien (ríe).

José Luis Curbón, 'Pity'.

4. ¿La rumba se lleva en la sangre o se aprende?

David Coll. Esto de llevarse en la sangre es una metáfora bonita pero hay que decir que más allá de la predisposición ambiental, la genética interviene poco en el hecho de que alguien sea rumbero.

Carles Costa, 'Txarly Brown'. Se aprende. Habría que consultar con algún médico pero, sinceramente, no creo que se lleve en la sangre. No existe el gen musical, no creo que haya ningún rasgo genético que marque tu musicalidad. Todo se aprende.

Jordi Fornells. Todo se aprende en la vida; hay gente que lo tiene más cercano y es capaz transmitirlo a otros. Todo el mundo que tenga un poco de sensibilidad y quiera aprenderlo, que tenga ganas y le llame la atención, lo puede aprender enseguida porque la rumba no es álgebra, es fácil.

José Luis Curbón, 'Pity'. Las dos cosas, se lleva y también se aprende. Conozco gente que hasta hace poco no conocía la rumba catalana y ahora ya domina este género musical a la perfección.

Nuevo fórum

Este año, cuando se cumplen 10 años del primer simposio que sentó las bases de FORCAT, la asociación con sede en Barcelona está trabajando para celebrar un segundo fórum que permita hacer un repaso de los últimos años de actividad, potencia la asociación, tratar a fondo la candidatura al patrimonio de la humanidad y ver hacia dónde se quiere dirigir la entidad. Todavía no hay fechas cerradas pero trabajan con la idea de coincidir con la celebración del Día de la Rumba.

Al mismo tiempo, los miembros de esta asociación sin ánimo de lucro también están creando la segunda parte del cancionero de referencia de la rumba catalana que contará con una buena colección de nuevas canciones para los amantes de este género musical.

La Rumba Catalane: une cathédrale gitane à l'Unesco

CAT LA RUMBA CATALANA, UNA CATEDRAL GITANA A LA UNESCO

En temps on la mundialització té la mirada posada sobre una única i mateixa bandera, altres es mouen i s'alcen. Els vents que les agiten es diuen: cultura, identitat, art... Qui es podria creure que només es tracta de paraules? Probablement ningú ja que tothom sap que un poble sosté cada lletra que el compon. La història, ella, marca la puntuació, aquestes petites coses que permeten exclamar-se, cridar o cantar, aturar-se i respirar. Hi ha un indret on totes aquestes banderes tenen un lloc... la UNESCO.

Dels quatre punts del món, nombrosos països han intentat obrir les seves portes amb la finalitat de què tradició, patrimoni i saber fer siguin reconeguts i protegits. Exposats a la mirada del món, aquests tresors treballen com ho han de fer: enriquint la humanitat. Benaventurats els elegits perquè la ruta és llarga i difícil. Per emprendre-la, s'ha d'estar una mica boig o apassionat o haver arribat a la meitat del camí entre l'un i l'altre.

Entremig de la pila d'arxius en curs, hi ha un que canta de forma bonica. No només parla concretament de Catalunya, la fusiona, enderrocant la frontera alçada entre Nord i Sud.

La Rumba Catalana... Només el nom, pel caràcter trempat de les seves sonoritats desvela colors i sons d'una identitat. La Rumba Catalana, Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat... Quants pits s'omplirien de joia, d'orgull, de llum, si fos així. Un somni? No, en primer lloc, una

espurna encesa per la ciutat de Barcelona que la va inscriure al seu Patrimoni Cultural. La metxa està encesa i el 13 de juliol 2015 és votada una moció de suport per la candidatura i la seva inscripció a la llista de Patrimoni Cultural Immaterial de Catalunya pel mateix Parlament català, el juny de 2016 per la ciutat de Perpinyà i a l'octubre 2016 per la Diputació de Girona.

Un grup fundador constituït per Carla Gordo Martínez, "Setmana de la Rumba Catalana", Hervé Parent, director adjunt de la Casa Musicale, Abili Roma Subeix, president de FORCAT i David Coll Bailador, director de l'Escola de Música Moderna" de Girona, treballa al costat de nombrosos artistes, societats civils, societats públiques i de científics (antropòlegs, sociòlegs, etnòlegs...) Pàgina darrere pàgina, la candidatura pren cos i en els ulls i en el cor de la comunitat gitana neix una esperança: la d'un reconeixement.

La presència de Christian Bottin, Ministre de Cultura Francesa, durant les reunions del 2016 confirmen l'interès i la seriositat d'aquesta candidatura.

EL PUNT CULMINANT D'UNA COMUNITAT

"La Rumba Catalana és un Patrimoni viu", explica Hervé Parent, una riquesa per tots. Ens pertoca fer-ne un repertori amb totes les Rumbes, promoure-la i revaloritzar-la. Inscriure-la a la llista de Patrimoni Cultural Immaterial de la UNESCO, és una revolució. "El que m'interessa, és el camí, i si hi ha focs d'artifici a la fi, llavors serà meravellós. Per la comunitat gitana, serà la seva Catedral, una construcció de la qual podran estar orgullosos. Per molts, això trencarà les bretxes creades de forma artificial. L'art i la música són dos vectors més fàcils, ells ens permeten la transformació social i tot el món pot agafar-la". Cap utopia en el fervor de Hervé Parent, antic director adjunt de la Casa Musicale de Perpinyà, amb un Màster en Direcció de Projectes Artístics i Culturals Internacionals a Lyon, tot això ja ho va percebre durant la seva estada a les faveles de Brasil on va treballar amb el fi de modificar les representacions negatives que portaven a sobre.

Com que pilotar la candidatura "Rumba Catalana" exigeix una dedicació plena, va deixar el seu càrrec de director adjunt i es va concentrar plenament en aquesta tasca.

Els orígens de la Rumba Catalana

Als anys 50, la comunitat gitana recorre els mercats cubans, colombians, veneçolans amb el comerç de llençols i de teles del qual era especialista. Descobreix noves influències musicals: rumba, salsa, mambo, música de les Antilles... Molt ràpidament, aquesta comunitat s'impregna d'aquests ritmes ondulats, calents i colorits, els transforma i els porta cap als barris catalans i sobretot al Raval de Barcelona. Altres pretenen que el bressol de la Rumba Catalana sigui Lleida, que les seves influències provindrien del flamenc. Debats i controvèrsies marquen aquesta música de mestissatge, els seus orígens són diversos però ella es distingeix per les seves característiques la del "ventilador" i la de les "palms". A l'igual que els seus creadors, la rumba s'adapta a tots els estils (clàssica, jazzy, elèctrica...) i, a través del món, ilueix alegre i orgullosament els colors d'aquesta Catalunya a on ella ha nascut...

¹ "El ventilador", tècnica que consisteix en fregar les cordes de la guitarra al mateix temps que es percut la seva caixa de ressonància, inventada per Pedro Pubill Calaf, "Peret" al 1960.

Clos Castell
coll deure & banyuls

Jean Christophe Jose
Mas Guillaume 66650 Banyuls-sur-Mer
06 07 36 80 45 www.closcastell.fr

Antoine Tato Garcia canta i balla una Rumba tenyida de sonoritats cubanes. Aquest autor, compositor, intèrpret va participar amb nombrosos grups (Tekamili, els Rumberos Catalans, Kaloomé) i recolza amb entusiasme el projecte de la candidatura de la Rumba Catalana que viu literalment de escenari en escenari.

GRUP:

Guitarra: José Garcia
Contrabaix: Guillaume Bouthié
Percussions: Fanfan Miniconi i Thierry Poubill

Antoine Tato Garcia chante et joue une Rumba teintée de sonorités cubaines. Cet auteur, compositeur, interprète s'est produit dans de nombreux groupes (Tekamili, les Rumberos Catalans, Kaloomé) et soutient ardemment le projet de candidature de la Rumba catalane qu'il vit littéralement de scène en scène

GROUPE

Guitare: José Garcia,
Contrebasse: Guillaume Bouthié
Percussions: Fanfan Miniconi et Thierry Poubill

Antoine Tato Garcia canta y toca una Rumba teñida de sonoridades cubanas. Este autor, compositor, intérprete ha participado en numerosos grupos (Tekamili, los Rumberos Catalans, Kaloomé) y apoya con entusiasmo el proyecto de candidatura de la Rumba Catalana que él vive literalmente de escenario en escenario.

GRUPO

Guitarra: José Garcia,
Contrabajo: Guillaume Bouthié
Percusiones: Fanfan Miniconi y Thierry Poubill

SOBRE ALTRES RIBES

Als Estat-Units, la Rumba Catalana té un gran èxit des de fa molts anys. A més dels nombrosos concerts realitzats allà, les ràdios americanes vénen a enregistrar durant les festes de Sainte Marie de la Mer i després les fan escoltar als seus oients entregats. La Rumba Catalana és múltiple. Poca gent coneix la seva diversitat, jazz, pop, salsa, funk... Si es canta, es toca i es balla essencialment, la Rumba Catalana s'engalana a partir d'un ampli ventall d'expressions: pintures, còmics, fins i tot científics i vins.

Enfortida de tots els viatges i històries d'on ha sortit, ella invita a l'apertura i a compartir-la. Perquè cada paraula present en aquest dossier portat de manera transversal per nombrosos actius i donacions, de múltiples competències, és un llibre important que espera trobar el seu lloc sobre les prestatgeries de la gran Biblioteca de la Història, aquella que s'escriu amb una "H" majúscula.

Pascale Oriot
Culturae

■ LA RUMBA CATALANE : UNE CATHÉDRALE GITANE À L'UNESCO

A l'heure où la mondialisation louche sur un seul et même drapeau, voilà que d'autres s'agitent et se dressent. Les vents qui les secouent se nomment culture, identité, art... Qui pourrait croire qu'il ne s'agit là que de mots? Probablement personne puisque tout un chacun sait qu'un peuple soutient chaque lettre qui les composent. L'histoire, elle, marque la ponctuation, ces petits «riens» qui permettent de s'exclamer, crier ou chanter, se poser et respirer. Il est un lieu où tous ces drapeaux ont la part belle; l'Unesco. Des quatre coins du monde, nombreux de pays ont tentés d'en ouvrir les portes afin que traditions, patrimoine et savoir-faire y soient reconnus et ainsi préservés. Exposés au regard du monde, ces trésors ouvrent comme ils le doivent: ils enrichissent l'humanité. Bienheureux les élus parce que la route est longue et difficile. Pour l'emprunter, il faut être un peu fou ou passionné, ou, peut-être avoir atteint un juste milieu entre l'un et l'autre.

Parmi la pile de dossiers en cours, il en est un qui chante joliment. Non seulement il parle concrètement de la Catalogne mais il la fusionne, effondrant la frontière érigée entre Nord et Sud. La Rumba Catalane... l'appellation à elle seule, par le caractère trempé de ses sonorités, révèle couleurs et parfums d'une identité. La Rumba Catalane, Patrimoine Culturel Immatériel de l'humanité... que de poitrines se gonfleraient de joie, de fierté et de lumière si cela était. Un rêve? Non, en premier lieu, une étincelle allumée par la ville de Barcelone qui l'inscrit à son patrimoine culturel. La mèche est allumée et le 13 juillet 2015 est votée une motion de soutien pour sa candidature et son inscription sur la liste du Patrimoine Culturel Immatériel de Catalogne par le Parlement catalan, même démarche en juin 2016 pour la ville de Perpignan et en octobre 2016 par la Deputació de Girona. Un groupe fondateurs constitué par Carla Gordo Martínez, «Setmana de la Rumba Catalana»; Hervé Parent, ancien directeur Adjoint de la Casa Musicale, Abili Roma Subeix, président

Les origines de la Rumba Catalane

Dans les années 50, avec le commerce de draps et d'étoffes dont elle est spécialiste, la communauté gitane sillonne les marchés cubains, colombiens, vénézuéliens. Elle y découvre des influences musicales nouvelles: rumba, salsa, mambo, musique antillaise... Très rapidement, elle s'imprègne de ces rythmes chaloupés, chauds et colorés, les transforme et les ramène dans les quartiers catalans et notamment celui du Raval à Barcelone. D'autres prétendent que le berceau de la Rumba Catalane serait Lleida, que ses influences proviendraient du flamenco. Débats et controverses sont à l'image de cette musique métissée, sa source est plurielle mais elle se distingue par ses caractéristiques celle du «Ventiladors» et des «palmas». A l'image de ses créateurs, elle s'adapte à tous les styles (classiques, jazzy, électrique...) et, à travers le monde, arbore joyeusement et fièrement les couleurs de cette Catalogne où elle est née...

¹«les ventilateurs», technique consistant à frotter les cordes de la guitare tout en percutant sa caisse de résonance, inventée par Pedro Pubill Calaf dit «Peret» en 1960

²«les palmas» battements des mains

La Rumba Catalana compta amb poques dones et tanmateix, elles aporten un toc de sensibilitat, ple d'encant i de poesia que concorden perfectament amb les sonoritats flamenques de Maria Cambray.

Maria Cambray:
guitarra i veu

Jack Chakataga:
percussions, flauta, cor

Muchacho Serviole:
guitarra.

Charlie Cuevas: baix

Diego Patitucci: bateria

Alberto Perez: trompeta

Oscar Bas: trombó

Estel.la Vilches: veu

La Rumba Catalana compta peu de femmes et pourtant, elles apportent une touche sensible, pleine de charme et de poésie qui s'accordent parfaitement avec les sonorités flamencas de Maria Cambray.

Maria Cambray:
guitare et voix

Jack Chakataga:
percussions, flûte, chœur

Muchacho Serviole:
guitare

Charlie Cuevas: basse

Diego Patitucci: batterie

Alberto Perez: trompette

Oscar Bas: trombone

Estel.la Vilches: voix

La Rumba Catalana cuenta con pocas mujeres y sin embargo, ellas aportan un toque de sensibilidad. Lleno de encanto y de poesía que combinan perfectamente con las sonoridades flamencas de Maria Cambray.

Maria Cambray:
guitarra y voz

Jack Chakataga:
percusiones, flauta, coro

Muchacho Serviole:
guitarra

Charlie Cuevas: bajo

Diego Patitucci: bateria

Alberto Pérez: trompeta

Oscar Bas: trombón

Estel.la Vilches: voz

de FORCAT et David Coll Bailador, Directeur de «l'Escola de Musica Moderna» de Girona, œuvre aux côtés de la Casa Généralitat, de nombreux artistes, sociétés civiles, pouvoirs publics et de scientifiques (anthropologues, sociologues, ethnologues..). Page après page, la candidature prend corps et, dans les yeux et le cœur de la communauté gitane, un espoir naît: celui d'une reconnaissance. La présence de Christian Hottin du ministère de la culture française lors de réunions en 2016 confirme l'intérêt et le sérieux de cette candidature.

LE POINT D'ORGUE D'UNE COMMUNAUTÉ

«La Rumba Catalane est un «patrimoine vivant», explique Hervé Parent, une richesse pour tous. Il nous appartient de la répertorier, la promouvoir et la valoriser. L'inscrire sur la liste du Patrimoine Culturel Immatériel de l'Unesco, c'est une révolution. «Ce qui m'intéresse, c'est le chemin et s'il y a le feu d'artifice à la fin, alors ce sera merveilleux. Pour la communauté gitane, ce sera leur cathédrale, une construction dont ils pourront être fiers. Pour tout le monde, cela cassera les clivages montés de toutes pièces.

L'art et la musique sont des vecteurs plus faciles, ils permettent la transformation sociale et tout le monde peut s'en saisir. Aucune utopie dans la ferveur du discours d'Hervé Parent, ancien directeur adjoint de la Casa Muzicale de Perpignan, titulaire d'un master2 direction de projet artistiques et culturels internationaux (Lyon2), tout ceci, il l'a déjà éprouvé dans les favelas du Brésil dans lesquelles il a travaillé afin de modifier les représentations négatives portées sur elles. Parce que piloter le projet de candidature «Rumba Catalane» exigeait un temps plein, il a quitté son poste de directeur adjoint et, désormais, se consacre entièrement à ce

dessein.

SUR D'AUTRES RIVES

«Aux Etats Unis, la Rumba Catalane remporte un franc succès depuis plusieurs années. Outre les nombreux concerts donnés là-bas, les radios américaines viennent effectuer des enregistrements lors des fêtes de Sainte Marie de la mer et les rediffusent en continu pour le public qui en raffole», déclare Hervé Parent. «La Rumba Catalane est multiple. Peu de personnes soupçonnent sa diversité, jazzy, pop, salsa, funk... Si elle se chante, se joue et se danse essentiellement, La Rumba Catalane se pare désormais d'un large éventail d'expression: peintures, BD, livres y compris scientifiques, cuvée... Forte de tous les voyages et histoires dont elle est issue, elle incite à l'ouverture et au partage».

Parce que chaque mot pèse dans ce dossier porté de manière transversale par de nombreux acteurs et donc, de multiples compétences, c'est un volume important qui espère trouver place sur les rayons de la grande bibliothèque de l'Histoire, celle qui s'inscrit avec un «H» majuscule.

Pascale Oriot
Culturae

29e festival

JazzÈbre

YOUN SUN NAH
BROTHERHOOD HERITAGE
SARAH MURCIA / MARK TOMPKINS
EMILE PARISIEN
VINCENT COURTOIS
TIGRAN HAMASYAN
ROBERTO NEGRO / THÉO CECCALDI
SYLVAIN RIFFLET / PIERRE DURAND
ARI HOENIG

LA SCALA
GILLES CORONADO / CELUI QUI MARCHENT DEBOUT / NASTY FACTORY / KARAOKE ORKESTRA / FANFARE DU FESTIVAL

PERPIGNAN, PYRÉNÉES-ORIENTALES, AUDE
23 SEPT > 22 OCT
04 68 51 13 14 - www.jazzebre.com

ES LA RUMBA CATALANA: UNA CATEDRAL GITANA EN LA UNESCO

En un momento en el que todo se globaliza mirando una sola bandera, hay otros que se agitan y se rebelan. Los vientos que las sacuden se llaman: cultura, identidad, arte... ¿Quién podría creer que no se trata más que de palabras? Probablemente nadie ya que cada uno sabe que un pueblo sostiene cada letra que las componen. La historia marca los signos de puntuación, esas pequeñas cosas que permiten exclamar, gritar o cantar, pararse y respirar. Existe un lugar donde tienen cabida todas estas banderas: La Unesco.

De los cuatro rincones del mundo, numerosos países han intentado abrir las puertas con el fin de que tradiciones, patrimonio y saber-hacer sean reconocidos y preservados. Expuestos a la mirada del mundo, estos tesoros trabajan como deben: enriqueciendo la humanidad.

Dichosos los elegidos porque el camino es largo y difícil. Para tomarlo, se ha de estar un poco loco o apasionado, o quizás haber alcanzado un punto medio entre lo uno y lo otro.

En medio de la pila de expedientes en curso, hay uno que destaca. No solamente habla concretamente de Cataluña sino que la fusiona, derribando la frontera erigida entre Norte y Sur. La Rumba Catalana... esta denominación, por el carácter templado de sus sonoridades, revela colores y sonidos de una identidad. La Rumba Catalana, Patrimonio Cultural Inmaterial de la humanidad... cuántos se llenarían de alegría, de orgullo y de luz si esto fuera así. ¿Un sueño? No, en primer lugar, una chispa encendida por la ciudad de Barcelona quien la inscribe en su patrimonio cultural. La mecha está encendida y el 13 de julio 2015 se vota una moción de apoyo a su candidatura y su inscripción en la lista del Patrimonio Cultural Inmaterial de Cataluña por el Parlamento catalán, el mismo trámite en junio de 2016 por la ciudad de Perpiñán y en octubre 2016 por la Diputación de Gerona.

Un grupo fundador constituido por Carla Gordo Martínez, "Setmana de la Rumba Catalana"; Hervé Parent, ex director Adjunto de la Casa Musicale, Abili Roma Subeix, presidente de FORCAT y David Coll Bailador, Director de la Escuela de Música Moderna" de Gerona, trabaja conjuntamente con la Casa de la Generalitat, numerosos artistas, sociedades civiles, poderes públicos y científicos (antropólogos, sociólogos, etnólogos...). Página tras página, la candidatura toma forma y, en los ojos y en el corazón de la comunidad gitana, una esperanza nace: la del reconocimiento. La presencia de Christian Hottin del ministerio de cultura francesa en las reuniones del 2016 confirma el interés y la seriedad de esta candidatura.

Tres germans, una neboda, una història de família però no una qualsevol ja que compta entre els seus avantpassats, Django Reinhardt, inventor del jazz "manouche". "Fraida" significa "Llibertat", sense dubte la que es percep en les seves composicions.

COMPOSICIÓ DEL GRUP:

John Adel: guitarra solo
Logan Adel: guitarra/ veu
Py Reinhardt:
guitarra/veu
Madigan Adel: veu

Trois frères, une nièce, une histoire de famille mais pas n'importe laquelle puisqu'elle compte dans ses aieux, Django Reinhardt, inventeur du jazz manouche. «Fraida» signifie «Liberté», sans doute celle que l'on perçoit dans leurs compositions

COMPOSITION DU GROUPE:

John Adel:
guitare solo
Logan Adel:
guitare/voix
Py Reinhardt:
guitare/voix
Madigan Adel: voix

Tres hermanos, una sobrina, una historia de familia pero no una cualquiera puesto que cuenta entre sus antepasados. Django Reinhardt, inventor del jazz manouche. "Fraida" significa "Libertad", sin duda la que se percibe en sus composiciones.

COMPOSICIÓN DEL GRUPO:

John Adel:
guitarra solo
Logan Adel:
guitarra /voz
Py Reinhardt:
guitarra / voz
Madigan Adel: voz

EL ORGULLO DE UNA COMUNIDAD.

"La Rumba Catalana es un "patrimonio vivo", explica Hervé Parent, una riqueza para todos. Nos corresponde referenciarla, promoverla y valorizarla. Inscribirla en la lista del Patrimonio Cultural Inmaterial de la Unesco, es una revolución. "Lo que me interesa, es el camino y si hay fuegos artificiales al final, entonces eso será maravilloso. Para la comunidad gitana, esto será su catedral, una construcción de la que podremos estar orgullosos. Para todo el mundo, esto romperá los estereotipos. El arte y la música son dos elementos fáciles de tratar, permiten la transformación social y todo el mundo puede comprender". Ninguna utopía en el fervor del discurso de Hervé Parent, ex-director adjunto de la Casa Musicale de Perpiñán, titular de un master en dirección de proyectos artísticos y culturales internacionales por la universidad de Lyon, todo esto, lo ha probado en las favelas de Brasil en las cuales trabajó con el fin de modificar las percepciones negativas de éstas. Porque pilotar el proyecto de la candidatura "Rumba Catalana" exigía una dedicación completa, abandonó su puesto de director adjunto y, desde entonces, se dedica enteramente a este propósito.

EN OTRAS ORILLAS

"En los Estados Unidos, la Rumba Catalana triunfa desde hace algunos años. Además de los numerosos conciertos celebrados allí, las radios americanas acaban de realizar grabaciones durante las fiestas de Sainte Marie de la Mer y las emiten continuamente para el público que se vuelve loco por este tipo de música", declara Hervé Parent. "La Rumba Catalana es variada. Pocos se imaginan su diversidad, jazzy, pop, salsa, funk... Si la Rumba Catalana esencialmente se canta, se toca y se baila, desde hace tiempo que se engalana a partir de un amplio abanico de expresiones: pinturas, cómics, libros incluso científicos, vinos... Basándose en todos los viajes e historias de las que ha salido, la música de la rumba invita a la apertura y a compartir".

Porque cada palabra pesa en este dossier llevado de manera transversal por numerosos actores de múltiples competencias, es un libro importante que espera encontrar su sitio en las estanterías de la gran biblioteca de la Historia, aquella que se escribe con una "H" mayúscula.

Pascale Oriot
Culturas

Los orígenes de la Rumba Catalana

En los años 50, la comunidad gitana recorre, con el comercio de sábanas y telas de la cual es especialista, los mercados cubanos, colombianos, venezolanos. Aquí descubre influencias musicales nuevas: rumba, salsa, mambo, música de Antillas. Muy rápidamente, la rumba se impregna de estos ritmos ondulados, calientes y coloridos, los transforma y los trae a los barrios catalanes y sobre todo al del Raval en Barcelona. Otros pretenden que la cuna de la Rumba Catalana es Lérida, que sus influencias provendrían del flamenco. Debates y controversias marcan esta música de mestizaje, su fuente es diversa pero se distingue por sus características como la del "ventilador"¹ y la de las "palmas". Al igual que sus creadores, la rumba se adapta a todos los estilos (clásicos, jazzy, eléctrico...) y, a través del mundo, luce alegre y orgullosamente los colores de esta Cataluña donde nació.

¹ "el ventilador", técnica consistente en frotar las cuerdas de la guitarra chocando con su caja de resonancia, inventada por Pedro Pubill Calaf, llamado "Peret" en 1960.

² "las palmas", golpeteo de manos

La rumba catalana d'en Peret és coneguda a tot arreu i agrada a tothom per la seva senzillesa: una guitarra i unes palmes - ens comenta Joan Planas, el darrer mànager de l'artista.

La rumba catalane de Peret est très connue et elle plaît à tout le monde pour sa simplicité: une guitare et des "palmas"- nous explique Joan Planas, le dernier manager de l'artiste.

La rumba catalana de Peret es muy conocida y gusta a todo el mundo por su sencillez: una guitarra y unas palmas -nos comenta Joan Planas, el último mánager del artista.